

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР МИНИСТРЛІГІ**

**АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ**

**АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАНЫСТЫҢ ТЫНЫС АЛУ
ОРГАНДАРЫ ЖӘНЕ ТЕРІНІҢ ЖЕКЕ ҚОРҒАНЫС
ҚҰРАЛДАРЫН КӘДЕГЕ ЖАРАТУ ЖӨНІНДЕГІ
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Алматы қ. - 2015 ж.

Қазақстан Республикасы
Ішкі істер министрлігінің
Төтенше жағдайлар комитеті
Төрағасының 2015 жылғы «30» мамыр
№ 137 бұйрығына 3-қосымша

**Азаматтық қорғаныстың тыныс алу органдары және терінің
жеке қорғаныс құралдарын кәдеге жарату жөніндегі әдістемелік
ұсынымдар**

1. Жалпы ережелер

1. Осы азаматтық қорғаныстың тыныс алу органдары және терінің жеке қорғаныс құралдарын кәдеге жарату жөніндегі әдістемелік ұсынымдар (бұдан әрі-әдістемелік ұсынымдар) сақтау процесінде немесе химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдалану кезінде қорғау қасиеттерін жоғалтқан жеке қорғаныс құралдарының сапасын бағалау, жарамсызға жатқызу және кәдеге жарату тәртібін айқындайды.

2. Тыныс алу органдарын және теріні қорғайтын азаматтық қорғаныстың жеке қорғаныс құралдарына азаматтарға және балаларға арналған сүзгіш газқағарлар, сүзгіш газқағарлардың қосымша патрондары, балаларды қорғау камералары, теріні қорғайтын жеке қорғаныс құралдары, оқшаулағыш газқағарлар, тыныс алу органдарын, көзді және теріні жауынгерлік улағыш заттардан (УЗ), радиоактивті тозаңнан (РТ) және биологиялық зақымдау құралдарынан қорғауға арналған сүзгіш және оқшаулағыш респираторлар жатады.

3. Сақтау процесінде немесе химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдалану кезінде қорғау қасиеттерін жоғалтқан жеке қорғаныс құралдарын кәдеге жарату, оларды бөлшектеу кезінде шығатын құрамбөліктер мен ресурстарды одан әрі пайдалану (қайта өңдеу), қоршаған ортаны ластауға жол бермеу немесе барынша азайту, аталған қорғаныс құралдарын тікелей өз мақсаты бойынша пайдалануды болдырмау мақсатымен жүргізіледі.

4. Қорғаныс құралдарын кәдеге жарату кезінде босаған, адамға

58. Все работы по утилизации гражданских противогазов, потерявших свои защитные характеристики при использовании по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического загрязнения (заражения) рекомендуется проводить только полготовленными специалистами лабораторий уполномоченных на утилизацию предприятий (организаций). Все работы выполняются с соблюдением мер безопасности.

ствовавшие в установленном порядке и не имеющие противопоказания по здоровью, прошедшие соответствующее обучение безопасности труда в соответствии с требованиями ГОСТ 12.0.004-90 «Система стандартов безопасности труда. Организация обучения безопасности труда. Общие положения», инструктаж по данной Методике и проверку знаний по безопасности труда, а также оказанию первой помощи.

52. Производственные и лабораторные помещения, в которых проводятся работы с материалом и места возможного пыления нужно оборудовать приточно-вытяжной вентиляцией, обеспечивающей установленные характеристики воздуха рабочей зоны. Воздух, содержащий пыль от переработки материалов, перед выбросом в атмосферу подвергают сухой или мокрой очистке до норм, рассчитанных по ГОСТ 17.2.3.02-2014 «Правила установления допустимых выбросов вредных веществ промышленными предприятиями».

53. В производственных помещениях, в которых непосредственно проводится демонтаж средств защиты, рекомендуется проводить ежедневную влажную уборку.

54. Для защиты органов дыхания персонала занятого на утилизации средств защиты применяются респираторы. Для защиты глаз используются защитные очки. Персонал, непосредственно занятый на утилизации средств защиты обеспечивается спецодеждой и средствами защиты рук и ног по ГОСТ 12.4.103-83 «Одежда специальная защитная, средства индивидуальной защиты ног и рук. Классификация».

55. Все работники, непосредственно занятые на утилизации, при получении спецодежды и средств индивидуальной защиты инструктируются о порядке пользования этими средствами и о правилах ухода за ними.

56. Все погрузочные и разгрузочные работы на полигоне выполняются с соблюдением установленных требований безопасности, требований ГОСТ 12.3.009 - 76 «Работы погрузочно-разгрузочные. Общие требования безопасности» и других нормативных документов.

57. Рекомендуется:

ежегодно проводить проверку знаний Инженерно-технических работников, ответственных за безопасное проведение работ по особенностям технологического процесса, требованиям безопасности труда, устройства и безопасной эксплуатации оборудования, пожарной безопасности и производственной санитарии в соответствии с их должностными обязанностями;

ежегодно проводить периодические медицинские осмотры работников, занятых на работах по утилизации индикаторных трубок.

және қоршаған ортаға қауіп төндіретін, қайталап пайдалану үшін одан әрі қайта өңдеу қауіпті, мүмкін емес немесе экономикалық жағынан тиімсіз заттар мен құрамбөліктер белгіленген әдістемелер бойынша жойылады немесе қауіпті қалдықтарды көмуге арналған мамандандырылған полигондарда көміледі.

5. Ұзақ сақтау кезінде қорғау қасиеттерін жоғалтқан қорғаныс құралдары кәдеге жарату үшін зауыттық қаптамада уәкілетті ұйымға (кәсіпорынға) жіберіледі. Химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдалану кезінде қорғау қасиеттерін жоғалтқан жеке қорғаныс құралдары санитарлық тазалау пункттерінде арнайы тазалаудан (газсыздандыру, дезактивациялау, дезинфекциялау) өткеннен кейін саңылаусыз полиэтилен қаптамада кәдеге жаратуға жіберіледі.

6. Қорғаныс құралдарын кәдеге жарату жұмыстары Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің белгіленген қауіпсіздік шараларын, 30772-2001 МЕМСТ «Ресурссақтау. Қалдықтармен жұмыс. Терминдер мен анықтамалар», 30773-2001 МЕМСТ халықаралық стандарттарының, «Ресурссақтау. Қалдықтармен жұмыс. Технологиялық цикл кезеңдері. Негізгі ережелер» және басқа да ресурссақтау және қоршаған ортаны қорғау саласындағы нормативтік құжаттардың талаптарын сақтай отырып жүргізіледі.

7. Ұсынылған бақылау - техникалық тексеріп қарау және зертханалық сынақтардың мерзімдері, сынау және тексеріп қарау үшін іріктеліп алынатын үлгілердің саны, қорғаныс құралдарын ұсынылған шекті сақтау мерзімдері «Азаматтық қорғаныстың мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар комитетінің 2014 жылғы 2 маусымдағы № 267 бұйрығында айқындалған.

2. Терминдер мен анықтамалар

8. Осы Әдістемелік ұсынымдарда мынадай терминдер мен ұғымдар қолданылады:

Авариялық химиялық қауіпті зат (АХҚЗ) - өнеркәсіпте және ауылшаруашылығында қолданылатын қауіпті химиялық зат, оның авариялық жайылуы (төгілуі) кезінде тірі ағзаны зақымдайтын концентрациясы (ұлы дозасы) қоршаған ортаны зақымдауы мүмкін. АХҚЗ авариялық жағдайларда қауіп төндіретін заттар тобын ғана қамтиды. Адам ағзасына ықтимал ену жолы бойынша АХҚЗ:

ингаляциялық әсер (ИӘ АХҚЗ) - тыныс алу органдары арқылы түскенде;

пероральдық әсер (ПӘ АХҚЗ) - ауыз арқылы түскенде;

тері-резорбтік әсер (ТРӘ АХҚЗ) - зақымдалмаған тері арқылы әсер ету заттар болып бөлінеді.

«Авариялық химиялық қауіпті зат» термині қазіргі заманғы халықаралық терминологияны ескере отырып МЕМСТ Р 22.9.05-95-пен енгізілді.

Белсенді көмір -газтәрізді немесе сұйық ортамен байланыс кезінде сіңіру процесі жүру үшін айтарлықтай аумақ құрайтын кеуек көміртек зат.

Қалдықтарды кәдеге жарату кезіндегі қауіпсіздік - қалдықтарды жою процесінде персоналға залал келтіретін немесе қазаға ұшырататын, жабдықты болмаса басқалай меншікті бүлдіретін немесе жоятын жағдайлардың болмауы.

Биологиялық аэрозольдар - қатты немесе сұйық бытыраңқы фаза микроорганизм түріндегі биологиялық белсенді субстраттарды (бактерия, риккетсиялар, вирус, патогенді грибок) немесе олардың токсиндерін құрайтын аэродинамикалық жүйе.

Биологиялық (бактериалық) зақымдау құралдары (БҚ)- қарсыластың адам күшін, халықты, ауыл шарушылығы малдарын, дәнді дақылдар егістігін жаппай зақымдауға, соғыс материалдары мен жарыстарының кейбір түрлерін бүлдіруге арналған ауру тудырғыш микроорганизмдердің (туляремия, күйдіргі,оба, энцефаломиелит, шешек қоздырғышы, сүзек, маңқа және т.б.) және олардың тіршілік көздерінің жалпы атауы.

Қайталама ресурстар - өндіріс пен тұтынудың барлық түрінде қалыптасқан, тікелей мақсаты бойынша пайдалану мүмкін емес, бірақ шикізат, бұйымдар және немесе энергия алу үшін қайтара пайдалануға жарамды шикізаттың, заттар мен материалдардың және өнімнің материалдық қоры.

Жарамсызға шығару - қорғану құралдарын ақауына, сыртқы түрі бойынша анықталған кемшіліктері мен зақымдануына байланысты тікелей мақсаты бойынша пайдалануға жарамсыз деп тану.

Кепілді сақтау мерзімі - қорғану құралының, өнім сапасының белгіленген талаптарға сәйкестігіне дайындаушы зауыт кепілдік берген сақтау ұзақтығы бойына сақталуы. Кепілді сақтау мерзімінің өтуі үлгіні төменгі санатқа ауыстыруға немесе есептен шығаруға негіз бола алмайды. Қорғану құралының кепілді сақтау мерзімі өткеннен кейін оның сақтау мерзімін ұзартуға немесе төменгі санатқа ауыстыруға

оборудованной для этих целей площадке, находящейся на расстоянии не ближе 500 м от жилищного фонда. После окончания горения ПАФ, оставшийся пепел подлежит захоронению (закапыванию) на глубину не менее 50 см.

46. Высвободившаяся при утилизации фильтрующе-поглощающих и дополнительных коробок гражданских противогазов шихта направляется на заводы-изготовители средств индивидуальной защиты органов дыхания для регенерации и дальнейшего использования в производстве средств защиты гражданской обороны или уничтожается по методики уничтожения противоаэрозольных фильтров.

5. Утилизация регенеративных патронов изолирующих противогазов

47. Основной принцип работы регенеративных патронов изолирующих противогазов состоит в выделении кислорода из специального химического поглотителя при поглощении в нем влаги и углекислого газа, выдыхаемого людьми. Для очистки выдыхаемого воздуха от углекислого газа в состав химического поглотителя входит гидроксид натрия, который относится к веществам второго класса опасности и другие опасные химические вещества. При неправильной утилизации данных изделий может произойти возгорание и взрыв выделяемого из них кислорода и загрязнение окружающей среды.

48. Отработанные и списанные регенеративные патроны подлежат уничтожению. При одновременном хранении не более 20 регенеративных патронов изолирующих противогазов допускается их утилизация в местах хранения (эксплуатации), путем разложения (растворения) в воле содержащихся в них веществ.

49. Во время бурного выделения кислорода из регенеративного патрона не рекомендуется использование на площадке для утилизации открытого пламени и курение.

50. Прекращение выделения пузырьков кислорода, выделяющегося при разложении веществ в регенеративных патронах, свидетельствует об их растворении. Вода с разложившимися веществами сливается в сточные воды или водоем, который разрешено загрязнять бытовыми отходами.

6. Меры безопасности

51. К работе по утилизации средств защиты рекомендуется допускать лица не моложе 18 лет, прошедшие медицинское освидетель-

39. Упаковки с противогАЗами, использованными по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического загрязнения (заражения) складируются в специальных помещениях обогрудованных охранной и пожарной сигнализацией.

40. На первом этапе утилизации упаковки с противогАЗами, использованными по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического загрязнения (заражения) вскрываются, сотрудники лаборатории определяют полноту проведенной ранее специальной обработки и проводят анализ веществ, которыми заражены фильтрующе-поглощающие элементы и дополнительные коробки.

41. По результатам лабораторных анализов проводится дегазация (дезинфекция) шихты и противоаэрозольных фильтров фильтрующе-поглощающих и дополнительных коробок без демонтажа коробок и при необходимости проводится дополнительная специальная обработка лицевых частей противогАЗов.

42. После проведения специальной обработки и определения полноты дегазации (дезинфекции) фильтрующие гражданские противогАЗы утилизируются в соответствии с пунктами 33 - 38 настоящей Методической рекомендации.

43. Противоаэрозольные фильтры гражданских противогАЗов, использованных по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического (бактериологического) заражения накапливают и удерживают ОВ, РВ, БС и другие опасные вещества. При захоронении в грунте они будут отравлять почву, атмосферу и гидросферу смесью опасных химических веществ, представляющих от четвертой до второй степени опасности, радиоактивными веществами и ЕС. При обычном сжигании противоаэрозольных фильтров открытым способом эти веществ будут выделяться в атмосферу вместе с продуктами горения.

44. Фильтрующе-поглощающие и дополнительные коробки, в которых удерживаются накопившиеся в зонах радиационного загрязнения (заражения), радиоактивные вещества, не демонтируются. Они в герметичной полиэтиленовой упаковке сдаются на захоронение на полигоны радиоактивных отходов в установленном законодательством Республики Казахстан порядке.

45. Противоаэрозольные фильтры, использованные по прямому назначению гражданских противогАЗов в зонах химического и биологического (бактериального) заражения подлежат уничтожению методом сжигания при температуре не ниже 1400°C в высокотемпературной печи. Печь для сжигания ПАФ устанавливается на специально

зертханалық сынақтардың нәтижесі туралы қорытынды негіз бола алады.

Кепілді жарамдылық мерзімі - дайындаушы зауыт белгілеген, үлгіні мақсаты бойынша пайдалануды шектейтін күнтізбелік мерзім. Аталған мерзім өткеннен кейін үлгілер есептен шығарылып, оқу құралының санатына жатқызылады немесе оны пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес зертханалық сынақтар өткізілместен кәдеге асырылады.

Натрий гидроксиді (каустикалық сода, каустик, улы натр, күйдіргіш сілті) улы және коррозиялық белсенді зат. Екінші дәрежелі қауіпті затқа жатады. Теріге, шырышты қабатқа немесе көзге түссе, ауыр химиялық күйік тудырады. Көзге түссе, көру жүйесінің түзелмейтін өзгеруіне (жансыздануына) әкеп соғады. Натрий гидроксидімен жұмыс істеген кезде жеке қорғану құралы пайдаланылады. Қолды қорғау үшін рәзіңке немесе беткі қабаты рәзеңкеленген қолғаптар, денені орғау үшін винил сіңірілген химиялық-мықты немесе рәзіңкеленген костюмдер, көзді қорғау үшін химиялық шашыраудан қорғайтын көзілдіріктер қонданылады. Натрий гидроксиді азаматтық қорғаныста газсыздандыру және улағыш заттарды, оның ішінде заринді бейтараптандыру үшін, тыныс алатын ауаны көмірқышқыл газынан тазарту үшін оқшаулағыш тыныс алу аппараттарында пайдаланылады.

Газсыздандыру - зақымдануды рұқсат етілген нормаға дейін төмендету немесе толық жою мақсатында жүргізілетін улағыш заттарды және қауіпті химиялық заттарды жою (бейтараптандыру) немесе оларды зақымданған қабаттан, жерден, құрылыстан, киімнен және т.б. алып тастайтын заразсыздандырудың бір түрі.

Ластаушы - қоршаған ортаға түсетін немесе шекті қалыпты табиғи шамадан я болмаса ұзақтығы орташа табиғи фоннан шыққан және қоршаған ортаның сапасына және адамдардың денсаулығына жағымсыз әсерін тигізетін көлемде туындайтын табиғи немесе техногендік сипаттағы кез-келген агент (физикалық агент, химиялық зат және биологиялық түр).

Ластану - қаралатын уақытта қоршаған ортаға зиянды факторлардың енуі немесе оған тән емес аталған агенттер концентрациясының орташа көпжылдық табиғи деңгейінен артуына немесе ортада, салдарынан адамдар мен қоршаған ортаға тигізетін жағымсыз әсерге алып келетін жаңа физикалық, химиялық және биологиялық факторлардың туындауы.

Қалдықтарды көму - көмілген қалдықтардың қорғалмаған адамдарға және қоршаған табиғи ортаға қауіпті әсерін тигізбеуі үшін

қалдықтарды шектеусіз мерзім бойына сақтауға тағайындалған орында көму.

Күнделікті жабдықталымдағы мүлік - күнделікті жабдықталымдағы қорғаныс құралдары.

Канцероген - химиялық зат я болмаса адамның немесе малдың ағзасына әсері қатерлі жаңа дененің (ісік) туындауы ықтимал физикалық сәуле.

Құрамбөліктер - құрамдас бөлігі, бір нәрсенің элементі.

Ксенобиотики - биологиялық процестердің бұзылуын тудыруға қабілетті, тірі ағзаға жат заттар (пестицид, токсин, басқа поллютант).

Зертханалық сынақтар - қорғаныс құралдары үлгілерінің техникалық талаптарға (техникалық шарттарға) сәйкестігін белгілеу, сақтау мерзімін ұзарту немесе төменгі санатқа ауыстыру мақсатымен радиациялық немесе химиялық зақымдауды модельдеу жағдайында аталған мүлікті сынау үшін шаралар кешенін жүргізу.

Азайтылмайтын қор - азаматтық қорғаныстың қажеттігі үшін қатаң түрде белгілі бір көлемде және номенклатурада мекемелерде, ұйымдар мен кәсіпорындарда жинақталатын мүлік.

Қалдықтарды бейтараптандыру - қоршаған ортаға зиянды әсерін төмендету немесе толық жою мақсатында қалдықтарды физикалық, химиялық немесе биологиялық өңдеу.

Қалдықтарды залалсыздандыру - қауіптілігін болдырмау немесе оны рұқсат етілген мәндегі деңгейге дейін азайту мақсатында қалдықтарды өңдеу.

Тотықандырғыш қалдықтар - құрамында химиялық зат бар, өздігінен жанбайтын, бірақ оттегі бөлінуінен басқа материалдардың тұтанып жануын тудыруға қабілетті қалдықтар.

Қауіпті химиялық зат (ҚХЗ) - адамға тікелей немесе жанама әсері ауыр және созылмалы науқасқа ұшырататын немесе қазаға душар ететін химиялық зат. «Қауіпті химиялық зат» термині МЕМСТ Р 22.0.05-97- пен енгізілді. Төтенше жағдайлардағы қауіпсіздік. Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар. Терминдер мен анықтамалар. Қорғану құралының сапасын бағалау қорғаныс құралдарының стандарттар мен техникалық шарттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін бағалау мақсатымен орындалатын операциялар жиынтығы. Белгіленген талаптарды орындамау сәйкессіздік болып табылады.

Пиролиз - ауа жетіспеушілігінен органикалық қосылыстардың термикалық ыдырауы.

Реактивация - құрамында ластаушы жоқ бөлсенділендірілген көмірдің белсенділігін (белсенді күйін) қалпына келтіру.

алы в переработке и производстве.

35. Резина лицевых частей противоголов и резиновых комплектов упаковывается в полиэтиленовые мешки и после анализов на химическую, радиационную безопасность и на соответствие предъявляемым требованиям направляется на предприятия, которые используют измельченную резину в качестве связующего компонента при производстве тротуарной и напольной плитки, кровельного материала и дорожного покрытия. При невозможности сдать высвободившуюся при утилизации средств индивидуальной защиты резину на предприятия по переработки, она уничтожается методом высокотемпературного пиролиза при температуре свыше 1250°C и недостатке воздуха. При этой температуре, происходит процесс термического разложения органических веществ на низкомолекулярные соединения, которые в дальнейшем могут быть использованы в химической промышленности. В процессе высокотемпературного пиролиза можно получать печное топливо, которое при наличии двух или трех циклической ректификационной установки разлагается на следующие компоненты:

бензин;

дизельное топливо;

смолы и масла.

36. В целях максимального снижения опасностью шти экологии при данном методе уничтожения резины нужно использовать дожиг (термическое окисление) продуктов горения в дополнительной камере сгорания или устанавливать специальные фильтры для улавливания оставшихся продуктов горения.

37. Высвободившаяся при утилизации фильтрующе-поглощающих и дополнительных коробок гражданских противоголов шихта направляется на заводы-изготовители средств индивидуальной защиты органов дыхания для реактивации. Реактивация шихты позволяет неоднократно использовать ее в средствах защиты органов дыхания без снижения защитных характеристик и значительно уменьшает себестоимость их производства.

38. Фильтрующие гражданские противоголов, потерявшие свои защитные характеристики при использовании по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического загрязнения (заражения) после специальной обработки (дегазации, дезактивации, дезинфекции), доставляются для утилизации на специализированный полигон в герметичной полиэтиленовой упаковке, исключающей нанесение вреда жизни и здоровью людей и экологического загрязнения окружающей среды.

исключающих подтопление штабелей со средствами защиты.

30. На первом этапе утилизации ящики с противогАЗами из мест временного хранения доставляются в помещение (площадку), оборудованное для демонтажа, где осуществляется извлечение противогАЗов из упаковки и сортировка комплектующих. Упаковочная бумага и картон, противогАЗовые сумки, незапотевающая пленка, извлеченная из упаковки и карандаши от запотевания стекол, укладываются в отдельные контейнера (ящики), которые после заполнения складировются отдельно в выделенных для этих целей помещениях (крытых площадках).

31. Извлеченные из упаковки лицевые части демонтируются с использованием специальных приспособлений. Устройством по демонтажу от лицевой части отделяются стекла и клапанная коробка, из которой изымаются клапана выдоха и вдоха. Лицевая часть, клапана выдоха и вдоха, резиновые уплотнители стекол и резьбовых соединений укладываются в один контейнер (ящик), металлические очковые обоймы вместе с клапанными коробками, пластмассовые изделия и стекла укладываются в отдельные контейнера (ящики), которые после заполнения складировются отдельно в выделенных для этих целей помещениях (крытых площадках).

32. С фильтрующе-поглощающих коробок снимаются резиновые заглушки и уплотнители, которые укладываются в контейнеры (ящики) с лицевыми частями. Фильтрующе-поглощающие коробки специальным устройством разрезаются по внутренней кромке днища. Из коробок извлекается противоаэрозольных фильтров (далее - ПАФ), который отделяется от днища коробки и укладывается в полиэтиленовый мешок. По вогнутой центральной части коробки делается второй разрез и из нее извлекается защитная сетка. Активированный уголь аккуратно, без поднятия пыли укладывается в отдельный полиэтиленовый мешок. Из верхней части коробок удаляются угольный фильтр, который отделяется от каркаса и укладывается в полиэтиленовый мешок с ПАФ. Все алюминиевые части коробок - корпус, сетка и каркас угольного фильтра укладываются в отдельный контейнер (ящик).

33. Полиэтиленовые мешки для упаковки ПАФ и активированного угля изготавливаются из полиэтилена толщиной не менее 200 микрон. После заполнения мешки герметично запаиваются и складировются в специально оборудованном помещении.

34. Упаковочная бумага и картон, противогАЗовые сумки, стекло, металл, пластмасса и алюминий, высвобожденные при демонтаже противогАЗов сдаются на предприятия, использующие данные матери-

Регенерация - белсенділендірілген көмірдің беткі немесе химиялық құрамын өзгеріске ұшыратпайтын соңғы процесс, бұл кезде сіңірген затты бөлу жолымен белсенді көмірдің ластанушылардан тазаруы.

Ұсынылатын шекті сақтау мерзімі - сақтау шарттарын және белгіленген талаптарды сақтаған жағдайда, қорғану құраларының белгіленген кепілді сақтау мерзімі бойына қорғау қасиеттерін сақтайтын шекті сақтау мерзімі. Ұсынылған шекті сақтау мерзімі өткеннен кейін қорғаныс құралдары техникалық жай-күйіне қарамастан зертханалық зерттеулер жүргізілместен бесінші санатқа ауыстырылады. Бесінші санаттан кейін қорғану құралдарын есептен шығару аталған мүлктік азайтылмайтын қорын жаңартқаннан кейін ғана жүргізіледі.

Рекламация - өнімнің сапасы немесе саны тиісті түрде болмаған жағдайда сатып алушының я болмаса тапсырыс берушінің дайындаушыға немесе жеткізушіге (мердігерге) кемшіліктерді жою, бағаны төмендету болмаса шығынның (келтірілген нұқсанның) орнын толтыру жөнінде қоятын талаптары.

Қатты әсер ететін улы заттар (бұдан ары - ҚӘУЗ) - улағыштығы жоғары және белгілі бір жағдайларда (негізінен, химиялық қауіпті объектілердегі авариялар кезінде) адамдар мен малдардың жаппай улануын тудыратын, сондай-ақ қоршаған ортаны улайтын химиялық қосылыстар.

МЕМСТ Р 22.9.05-94 Төтенше жағдайлардағы қауіпсіздік. Құтқарушылардың жеке қорғаныс құралдары кешені. Жалпы техникалық талаптар.

Арнайы жабдықталған полигон - азаматтық қорғанысты арнайы мүлкін уақытша сақтауды және кейін кәдеге жаратуды ұйымдастыру үшін белгіленген техникалық және экологиялық талаптарға сәйкес жабдықталған және пайдаланылатын жергілікті жердің арнайы учаскесі.

Сіңіру - қатты дененің және сұйықтықтың қоршаған ортадан түрлі заттарды (сұйықтықты, газды) сіңіріп алуы.

Өлшеу құралы - нормаланған метрологиялық сипаттары бар, физикалық шама бірлігін жасайтын және немесе сақтайтын, мөлшері белгілі уақыт аралығы бойына өзгеріссіз қабылданатын (белгіленген кемшілік шегінде) өлшеуге арналған техникалық құрал.

Термикалық тотықтандыру (толық өртеу) - технологиялық және басқа да лақтырындыларда болатын зиянды заттарды жоғары температурада өртеуге негізделген газтәрізді қоспалардың лақтырындыларын жою әдісі. Тотықтандыру қиын органикалық қоспаларды жою және құрамы күрделі, концентрациясы төмен болғандықтан, сондай-

ақ тиімді анықтау құралдарының болмауынан басқа әдістермен толық бейтараптандыру қиын немесе мүмкін емес кейбір зиянды қоспалардан тазарту үшін қолданылады. Жоғары температурада толық өртеу кезінде органикалық заттар оттегімен ұлы емес қосылыстарға дейін тотықтанады. Нәтижесінде минералдық өнімдер, су, көміртек диоксиді, сондай-ақ жылу бөлінеді.

Уәкілетті ұйым (кәсіпорын) - қолда бар ресурстарды пайдаланып, белгілі бір жұмыс түрін орындауға ресми берілген және заңнамалық шектеулі өкілеттіктер негізінде бекітілген әрекет ететін ұйымдар (кәсіпорындар).

Қалдықтарды кәдеге жарату - босатылған ресурстарды (қайталама ресурстарды) қайталама материалдық және энергетикалық ресурстар ретінде пайдаланумен байланысты қызмет. Кәдеге жарату процесінде белгіленген мерзімді өткерген және немесе жарамсыз деп танылған бұйымдар, материалдар, қаптамалар, басқа да қатты қалдықтар, сондай-ақ сұйық шығарындылар мен газтәрізді шығарындылар қайта өңделеді.

Хемосіңіру - химиялық қосылыстар түзе отырып жүретін химиялық сіңіру, сұйықтықтың немесе қатты дененің қоршаған ортадан заттарды сіңіріп алуы.

Химиялық ластану-қоршаған ортаның табиғи химиялық концентрациясы химиялық заттардың түсуі нәтижесінде қалыптасатын қоршаған ортаның ластануы.

3.Қорғаныс құралдарының сапасын бағалауды және жарамсыздыққа шығаруды жүргізу тәртібі

9.Қорғаныс құралдарын техникалық-тексеріп қарау аталған мүліктің техникалық күйін сыртқы түрі бойынша анықтау және оны сақтау жағдайларының қойылған талаптарға сәйкестігін тексеру мақсатымен жүргізіледі.

10. Тексеріп қарауға топтамадан бұйымның 2%, бірақ бір топтамадан кемінде екі жәшік бұйым алынады. Тексеріп қарау үшін жиналған жәшіктердің ішінен іріктеп алу мына тәртіпте жүргізіледі. Екі жәшік іріктелінетін жағдайда жиналған жәшіктердің үстінен және ортасынан бір-бірден алынады. Үштен бес жәшікке дейін іріктеу кезінде жоғарғы және төменгі қатардан бір-бірден, қалғаны ортаңғы қатарлардан алынады. Алты және одан артық жәшіктерді іріктеу кезінде жәшіктер әрбір қатардан бірдей алынады.

11. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондары мен жіберілетін брикеттері отқауіпті мүліктер разрядына жатқызылады. Олардың жарактануына кіретін химиялық заттар өздігінен жанбай-

гражданских фильтрующих средствах защиты, о технологии активации, каталитических и хемосорбционных добавках, используемых в них; носят закрытый характер.

25. Шихта - слой сорбента, состоящего из активного угля с каталитическими и хемосорбционными добавками, которые вводятся в поры активированного угля. Основными процессами, обеспечивающими очистку воздуха от паров (газов) ОВ и СДЯВ являются каталитические реакции и хемосорбция. В качестве сорбентов применяются угликатализаторы с нанесенными на них каталитическими и хемосорбционными добавками, содержащие различные сорбенты и катализаторы, обладающие высокими адсорбционными свойствами по парам (газам) ОВ и некоторых СДЯВ. Для адсорбции ОВ используют оксиды металлов и другие химические соединения, которые представляют третью и четвертую степень опасности и являются опасными химическими веществами (ксенобиотиками, канцерогенами) для человека, растительного и животного мира и экологии.

26. Уничтожение фильтрующих и изолирующих противогазов методом захоронения и прямого сжигания является экономически нецелесообразным, экологически опасным и может крайне негативно воздействовать на окружающую среду.

27. Гражданские и детские фильтрующие противогазы (далее - ГП-5, ГП-7, ПДФ (Д и Ш) и их современные модификации, фильтрующие противогазы «двойного назначения» УЗС ВК, ГП-9 и ГП-10 в зависимости от размера лицевой части содержат следующие комплектующие и составные компоненты, которые могут быть повторно использованы в различных отраслях производства:

- резиновые изделия - до 200 грамм;
- металл железосодержащий - до 140 грамм;
- алюминий - до 95 грамм;
- уголь активированный - до 100 грамм;
- стекло - до 50 грамм;
- целлюлоза - до 30 грамм; Г
- ткань - до 150 грамм.

28. Списанные в установленном порядке, не использованные по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического загрязнения (заражения) гражданские противогазы передаются на утилизацию в уполномоченную организацию (предприятие).

29. Предназначенные для утилизации противогазы доставляются на специализированный полигон в заводской упаковке, складируются в специально оборудованных помещениях или на крытых площадках,

уполномоченной организацией (предприятием) выдается заключение о соответствии данной партии средств защиты установленным требованиям и продлении срока хранения испытанных партий с указанием срока очередных испытаний.

21. Лабораторные испытания регенеративных патронов и пусковых брикетов изолирующих противогазов, фильтрующе-поглощающих и дополнительных коробок фильтрующих противогазов и респираторов, камер защитных детских и средств индивидуальной защиты кожи проводятся разрушающим методом. Фильтрующе-поглощающие и дополнительные коробки фильтрующих противогазов и респираторов, регенеративные патроны и пусковые брикеты изолирующих противогазов после проведения испытаний утилизируются непосредственно в лаборатории, о чем указывается в заключении. Средства индивидуальной защиты кожи после лабораторных испытаний отправляются по месту хранения и хранятся совместно с партией, из которой данные образцы были отобраны, в отдельных ящиках, на которых несмываемой краской наносится буква «У». Данные образцы средств защиты в установленные сроки направляются на очередные лабораторные испытания.

22. Плановые лабораторные испытания регенеративных патронов изолирующих противогазов рекомендуется проводить первый раз за год до истечения гарантийного срока хранения, установленного заводом-изготовителем и далее один раз в два года по 6 штук от одной партии. По результатам лабораторных испытаний регенеративных патронов продлевается срок их хранения или партии переводятся в низшую категорию.

23. Методическими рекомендациями установлен рекомендуемый предельный срок хранения регенеративных патронов изолирующих противогазов - 12 лет. По истечении предельного срока хранения и списания в установленном порядке они в заводской упаковке, пересыпанные асбестовой крошкой направляются на утилизацию.

4. Утилизация фильтрующих гражданских противогазов

24. Фильтрующе-поглощающие элементы и дополнительные коробки фильтрующих гражданских противогазов содержат шихту, которая обеспечивает поглощение паров (газов) боевых отравляющих веществ, некоторых СДЯВ (по международной терминологии - АХОВ и ОХВ) и противоаэрозольные фильтры (далее - ПАФ) в которых происходит очистка воздуха от аэрозолей (ОВ, СДЯВ, РВ и ВС). Сведения о защитных характеристиках фильтрующе-поглощающих элементов

ды, но оттегінің бөлінуінен басқа материалдардың тұтанып жануын тудыруға қабілетті олар тотықтырушы қалдықтарға жатқызылады. Регенеративті патрондарды тексеріп қарау кезінде:

патрондарда пломбалардың бар-жоғы және бұзылмағандығы; патрондардың корпустары мен қақпақтарында қатты майысу, тесілу, сызаттана жарылу, ұрылу, бояуының кетуі, тот басу болмауы; қақпақтары мен диафрагмалы үстіңгі бұрандасының толық жабылуы (бұралуы) тексеріледі.

12. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондары мен жіберілетін брикеттері зауыттық қаптамада, ылғалдылығы 15% аспайтын күйдірілген асбест қиыршықтарымен үйімен күйде, газқағарлардан және басқа да мүліктер бөлек құрғақ, от жағылмайтын, жақсы желдегілетін сақтау орындарында сақталады. Сақтау температурасы +35 градус цельсий, ылғалдылығы 70% аспайды. Регенеративті патрондары мен жіберілетін брикеттерін жаңғыш заттармен және “органикалық ерітінділермен, газсыздандыратын заттармен, арнайы және санитарлық өңдеу рецептураларымен және агрессивті сұйықтықтармен бірге сақтауға жол берілмейді. Сақтау процесінде оқшаулағыш газқағарлардың патрондары мен жіберілетін брикеттерін тура күн сәулесінен, су, бояу, шүберек, қағаз, май, мақта, резеңке, басқа да материалдар тигізуден, өздігінен тұтанып жануға әкеп соғатын металл тораптарын және бұрандалы қосылыстарын қандай да болмасын маймен майлаудан сақтау қажет.

13. Қорғаныс құралдарын бақылау техникалық тексеріп қарау үшін қаптамасы бүлінбеген жәшіктер іріктеліп алынады. Іріктелініп алынған жәшіктердегі қорғаныс құралдары 100% көзбен шолып қарап тексеріледі. Қаптамасы бүлінген жәшіктер топтағы жәшіктер сапасы, сыртқы түрі бойынша бағаланғаннан кейін жеке қарап тексеріледі. Бүлінген жәшіктердегі қорғаныс құралдары да 100% қарап тексеріледі.

14. Қорғаныс құралдарын қарап тексеру Әдістемелік құсынымдардың талаптарына сәйкес жүргізіледі. Тыныс алу органдарын және терінің жеке қорғаныс құралдары сыртқы көрсеткіштерімен жоспардан тыс зертханалық сынақтарға жіберу үшін бақылау техникалық тексеріп қарау барысында анықталған құралдардың қорғау қасиеттеріне әсерін тигізетін бүлінулер мен ақаулар себеп болып табылады.

15. Қорғаныс құралдарының қорғау қасиеттеріне әсерін тигізетін сырттай қарап тексерумен анықталған бүлінулер мен ақаулары бар қорғаныс құралдарына жоспардан тыс зертханалық сынақтар жүргізу, зертханалық сынақ нәтижесі бойынша және олардың қорғау қасиеттері қойылған талаптарға сәйкес келмеген жағдайда, олардың тікелей

мақсаты бойынша пайдалануға жарамсыздыққа келуі себептерін анықтау мақсатында жүргізіледі.

16. Қорғаныс құралдарына жоспарлы және жоспардан тыс зертханалық сынақтарды азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның ведомствосы белгілеген талаптарға сәйкес уәкілетті ұйымдар мен кәсіпорындар (бұдан әрі-зертхана) жүргізеді.

17. Зертханалық сынақтар қорғаныс құралдарының техникалық талаптарға (техникалық шарттарға) сәйкестігін анықтау және сақтау мерзімін ұзарту немесе төменгі санатқа ауыстыру мақсатында жүргізіледі. Зертханалық сынақ нәтижелері бойынша зертхана қорытынды береді.

18. Бегіленген мерзімде жоспарлы зертханалық сынақтан өтпеген қорғаныс құралдарын өз мақсаты бойынша пайдалану ұсынылмайды. Ұзақ сақтауға салынған қорғаныс құралдарын жоспарлы зертханалық сынақтан өткізу мерзімдері Әдістемелік ұсынымдарда көрсетілді. Күнделікті пайдаланымдағы жеке қорғаныс құралдарына жоспарлы зертханалық сынақтар жыл сайын жүргізіледі.

19. Кепілді сақтау мерзімі өткеннен кейін зертханалық сынақтар нәтижесі бойынша қорғаныс құралдарының топтамасын бесінші санатқа ауыстыру кезінде осы заттар балансында тұрған ұйымдар (кәсіпорындар) бесінші санаттағы қорғаныс құралдарын есептен шығара отырып, аталған қорғаныс құралдарының азайтылмайтын қорын жаңарту іс-шаралары жүргізіледі.

20. Зертханалық сынақтардың оң нәтижелері бойынша уәкілетті ұйым (кәсіпорын) аталған қорғаныс құралдары топтамасының белгіленген талаптарға сәйкестігі және сыналған топтамаларды сақтау мерзімін, кезекті сынақтардың мерзімін көрсете отырып, ұзарту туралы қорытынды береді.

21. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондары мен жіберілетін брикеттерін, сүзгіш газқағарлар мен респираторлардың сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшаларын, балаларды қорғау камералары мен теріні қорғайтын жеке қорғаныс құралдарын зертханалық сынақтардан өткізу қирату әдісімен жүргізіледі.

22. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондары мен жіберілетін брикеттерін, сүзгіш газқағарлар мен респираторлардың сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшалары сынақтар өткізілгеннен кейін тікелей зертханада кәдеге жаратады, бұл туралы қорытындыда көрсетіледі. Теріні қорғайтын жеке қорғаныс құралдары зертханалық сынақтардан кейін сақтау орнына қайтарылып, осы үлгілер алынған топтамамен бірге, кетпейтін бояумен «У» қарпі жазылған жеке

13. Для контрольно-технического осмотра средств защиты отбирают ящики с неповрежденной упаковкой. В отобранных ящиках средства защиты подвергаются 100% визуальному осмотру. Ящики с поврежденной упаковкой осматриваются отдельно после оценки качества всей партии по внешнему виду. Средства защиты в поврежденных ящиках также подвергаются 100% визуальному осмотру.

14. Проверку средств защиты визуальным осмотром проводят в соответствии с требованиями Методического руководства. Внешними показателями для направления средств индивидуальной защиты органов дыхания и кожи на внеплановые лабораторные испытания являются выявленные в ходе контрольно-технического осмотра повреждения и недостатки, влияющие на их защитные характеристики.

15. Внеплановые лабораторные испытания средств защиты, у которых внешним осмотром выявлены повреждения и недостатки, влияющие на их защитные характеристики, проводятся с целью установления их защитных характеристик по результатам лабораторных испытаний и выявления, при несоответствии защитных характеристик предъявляемым требованиям, причин, по которым они пришли в непригодное для использования по прямому назначению состояние.

16. Плановые и внеплановые лабораторные испытания средств защиты проводятся уполномоченными организациями и предприятиями (далее лаборатория) в соответствии с требованиями установлены ведомством уполномоченного органа в сфере гражданской защиты.

17. Лабораторные испытания проводятся с целью установления соответствия средств защиты техническим требованиям (техническим условиям) и продления сроков их хранения или перевода в низшую категорию. По результатам лабораторных испытаний лабораторией выдается заключение.

18. Использование по прямому назначению средств защиты не прошедших плановые лабораторные испытания в установленные сроки не рекомендуется. Сроки плановых лабораторных испытаний средств защиты, заложенных на длительное хранение, указаны в Методических рекомендациях. Плановые лабораторные испытания средств индивидуальной защиты, находящихся на текущем довольствии проводятся ежегодно.

19. При переводе партий средств защиты по результатам лабораторных испытаний в пятую категорию после истечения гарантийного срока хранения, организацией (предприятием) на балансе которых они находятся, проводятся мероприятия по освежению неснижаемых.

20. По положительным результатам лабораторных испытаний

3. Порядок проведения оценки качества и выбраковки средств защиты

9. Контрольно-технические осмотры средств защиты проводятся с целью определения по внешнему виду технического состояния данного имущества и установления соответствия условий его хранения предъявляемым требованиям.

10. Осмотру подвергается 2% изделий от партии, но не менее двух ящиков одной партии. Отбор ящиков из штабеля для осмотра производится в следующем порядке. При отборе двух ящиков отбирают по одному ящику сверху и из середины штабеля. При отборе от трех до пяти ящиков отбирают по одному ящику из верхнего и нижнего рядов, остальные из средних рядов. При отборе для осмотра шести и более ящиков, ящики отбирают равномерно из всех рядов штабеля.

11. Регенеративные патроны и пусковые брикеты к изолирующим противогазам относятся к разряду огнеопасного имущества. Химические вещества, входящие в их снаряжение не горючие сами по себе, но за счет выделения кислорода способны вызвать воспламенение других материалов, отнесены к окисляющим отходам. При осмотре регенеративных патронов проверяют:

наличие и исправность пломб на патронах;

отсутствие глубоких помятостей, проколов, сквозных трещин, сколов и потертостей краски, налета ржавчины на корпусе и крыпсах патронов;

плотность закрытия (завертывания) заглушек и накидной гайки с диафрагмой.

12. Регенеративные патроны и пусковые брикеты изолирующих противогазов хранятся в заводской упаковке, засыпанной прокаленной асбестовой крошкой с влажностью не более 15% отдельно от противогазов и другого имущества в огнестойких, сухих, неотапливаемых, хорошо вентилируемых хранилищах. Температура хранения не выше +35 градусов цельсия, влажность не более 70%. Не рекомендуется хранить регенеративные патроны и пусковые брикеты совместно с горючими веществами и органическими растворителями, с дегазирующими веществами, рецептурами специальной и санитарной обработки и агрессивными жидкостями. В процессе хранения регенеративные патроны и пусковые брикеты нужно предохранять от прямых солнечных лучей, соприкосновение с водой, краской, ветошью, бумагой, маслом, ватой, резиной, другими материалами и смазывать металлические узлы и резьбовые соединения любыми смазками, что может привести к самовозгоранию.

жәшіктерде сақталады. Аталған қорғаныс құралдарының үлгілері белгіленген мерзімдерде кезекті зертханалық “ сынақтарға жіберіледі.

22. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондарына жоспарлы зертханалық зерттеулер бірінші рет дайындаушы зауыт белгілеген кепілді сақтау мерзімі өтуге бір жыл қалғанда, одан әрбір топтамадан 6 данадан алынып, әрі екі жылда бір рет жүргізіліп отырады. Регенеративті патрондарға зертханалық сынақ жүргізу нәтижелері бойынша оларды сақтау мерзімі ұзартылады немесе топтамалар төменгі санатқа ауыстырылады.

23. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондарын сақтаудың ұсынылатын шекті мерзімі Әдістемелік ұсынымдармен 12 жыл деп белгіленді. Шекті сақтау мерзімі өткеннен және белгіленген тәртіпте есептен шығарылғаннан кейін олар зауыттық қаптамада қиыршық асбест себіліп, кәдеге жаратуға жіберіледі.

4. Азаматтық сүзгіш газқағарларды кәдеге жарату

24. Азаматтық сүзгіш газқағарлардың сүзгіш-сіңіргіш элементтері мен қосымша қорапшаларында шихта бар, ол жауынгерлік улағыш заттардың буын, (газын), кейбір ҚӘУЗ (халықаралық терминология бойынша – АХҚЗ және ХҚЗ) сіңіруді қамтамасыз етеді және аэрозольға қарсы сүзгілер (бұдан ары-АҚС), оларда аэрозольдардан (УЗ, ҚӘУЗ, РЗ және БЖ) ауаны тазарту жүреді. Азаматтық сүзгіш қорғану құралдарының сүзгіш-сіңіргіш элементтерінің қорғау қасиеттері, белсендіру технологиясы, оларда пайдаланылатын хемосіңіргіш қоспалар туралы мәліметтер жабық сипатта болады.

25. Шихта — белсенді көмірден тұратын, катализикалық және хемосіңіргіш қоспалары бар сорбент қабат, ол белсендірілген көмір кеуектеріне енгізгледі. УЗ мен ҚӘУЗ буларынан ауаны тазартуды қамтамасыз ететін негізгі процестер катализикалық реакциялар мен хемосіңіргіш болып табылады. Сорбенттер ретінде катализикалық және сіңіргіш қоспалар енгізілген, көмір-катализаторлар қолданылады, олардың құрамында УЗ мен ҚӘУЗ булары (газдары) бойынша жоғары сіңіргіш қасиеттерге ие әр түрлі сіңіргіштер мен катализаторлар бар. Ұлы заттарды сіңіру үшін металл оксидтерін және үшінші және төртінші қауіптілік дәрежелі басқа да химиялық қосылыстар пайдаланылады және адам, өсімдік пен жануарлар әлемі және экология үшін қауіпті химиялық заттар (ксенобиотики, канцерогендер) болып табылады.

26. Сүзгіш және оқшаулағыш газқағарларды көму және тікелей

өртеу әдісімен жою экономикалық жағынан тиімсіз, экологиялық жағынан қауіпті және қоршаған ортаға өте жағымсыз әсер етуі мүмкін.

27. Азаматтарға және баларға арналған сүзгіш ГП-5, ГП-7, ПДФ (Д и Ш) газқағарлары және олардың қазіргі заманғы модификациялары «екі мақсаттағы» УЗС ВК, ГП-9 және ГП-10 сүзгіш газқағарлары бет жағының мөлшеріне қарай мынадай жинақтаушы және құрамдас құрам бөліктерден тұрады, олар әр түрлі өндіріс салаларында қайталап пайдаланылуы мүмкін:

рәзіңке бұйымдары — 200 граммға дейін;
темірқұрамды металл — 140 граммға дейін;
алюминий — 95 граммға дейін;
белсендірілген көмір — 100 граммға дейін;
әйнек — 50 граммға дейін;
целлюлоза — 30 граммға дейін;
мата — 150 граммға дейін.

28. Белгіленген тәртіппен есептен шығарылған химиялық, радиациялық және биологиялық ластану (зақымдану) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланылмаған азаматтарға арналған газқағарлар уәкілетті ұйымға (кәсіпорынға) кәдеге жарату үшін өткізіледі.

29. Кәдеге жаратуға арналған газқағарлар зауыттық қаптамада мамандандырылған полигонға жеткізіледі, арнайы жабдықталған ғимаратқа немесе қорғану құралдарына су тимейтін тебесі жабық алаңдарға қоймаланады.

30. Кәдеге жаратудың бірінші кезеңінде газқағарлар салынған жәшіктер уақытша сақтау орындарынан бөлшектеуге арналған жабдықталған үй-жайға (алаңға) жеткізіледі, мұнда газқағарлар қаптамалардан шығарылып және жинақтаушыларды сұрыптау жүргізгледі. Қаптама қағазы мен картоны, газқағар сөмкелері, қаптамадан алынған буланбайтын пленка және әйнектің булануына қарсы қолданылатын қарындаштар жеке контейнерлерге (жәшіктерге) салынады, олар толғаннан кейін осы мақсатқа арналып бөлінген үй-жайға (тебесі жабық алаңға) қоймаланады.

31. Қаптамадан алынған газқағарлардың бет жағы арнайы құрылғылар пайдаланылып, белшектеледі. Бөлшектеу құрылғысымен газқағардың бет жағынан әйнек пен қақпақ қорапша бөлініп алынады, қорапшадан дем жұту және дем шығару қақпақтары шығарылады. Газқағардың бет жағы, дем жұту және дем шығару қақпақтары, рәзіңкеден жасалған әйнек және бұрандалы қосылыстар

Сорбция - поглощение твердым телом или жидкостью различных веществ (жидкостей, газов) из окружающей среды.

Средство измерений - техническое средство, предназначенное для измерений, имеющее нормированные метрологические характеристики, воспроизводящее или хранящее единицу физической величины, размер которой принимают неизменным (в пределах установленной погрешности) в течение известного интервала времени.

Термическое окисление (дожиг) - метод очистки выбросов от газообразных примесей, основанный на высокотемпературном сжигании вредных веществ, содержащихся в технологических и других выбросах.

Применяется для очистки от трудноокисляемых органических смесей и некоторых вредных примесей, которые трудно и/или невозможно полностью нейтрализовать другими методами из-за сложности их состава, низкой концентрации, также из-за отсутствия эффективных средств улавливания.

При дожиге органические вещества полностью окисляются кислородом воздуха при высокой температуре до нетоксичных соединений. В результате выделяются минеральные продукты, вода, диоксид углерода, а также теплота.

Уполномоченная организации (предприятие) - организации (предприятия), действующие на основании официально предоставленных и законодательно зафиксированных ограниченных полномочий на выполнение определенной вида работ посредством использования имеющихся ресурсов.

Утилизация отходов - деятельность, связанная с использованием высвобождаемых ресурсов (вторичных ресурсов) в качестве вторичных материальных или энергетических ресурсов. В процессах утилизации перерабатывают отслужившие установленный срок или отбракованные изделия, материалы, упаковку, другие твердые отходы, а также жидкие сбросы и газообразные выбросы.

Хемосорбция - химическая сорбция, поглощение жидкостью или твердым телом веществ из окружающей среды, сопровождающееся образованием химических соединений.

Химическое загрязнение - загрязнение окружающей среды, формирующееся в результате изменения ее естественных химических свойств или при поступлении в среду химических веществ, несвойственных ей, а также в концентрациях, превышающих фоновые (естественные) среднесуточные колебания количеств каких-либо веществ для рассматриваемого периода времени.

опасность в чрезвычайных ситуациях.

Техногенные чрезвычайные ситуации. Термины и определения. Оценка качества средств защиты - совокупность операций, выполняемых с целью оценки соответствия средств защиты установленным в стандартах и технических условиях, требованиям. Невыполнение установленных требований является несоответствием.

Пиролиз - термическое разложение органических соединений при недостатке воздуха.

Реактивация - восстановление активности (активного состояния) активированного угля, не содержащего загрязнителей.

Регенерация - не изменяющий поверхностный или химический состав активированного угля обратимый процесс, при котором загрязнители из активного угля удаляются посредством десорбции (выделение адсорбированных веществ).

Рекомендуемый предельный срок хранения - предельный срок хранения, в течение которого средства защиты на которые установлены гарантийные сроки хранения сохраняют защитные характеристики при соблюдении установленных требований и условий хранения. По истечению рекомендуемого предельного срока хранения, средства защиты переводится в пятую категорию независимо от технического состояния без проведения лабораторных испытаний. Списание средств защиты пятой категории осуществляется только после проведения мероприятий по освежению неснижаемых запасов данного имущества.

Рекламация - претензия покупателя или заказчика, предъявляемая изготовителю или поставщику (подрядчику) по поводу ненадлежащего качества или количества поставленной продукции, требование об устранении недостатков, снижении цены или возмещении убытков (причиненного ущерба).

Сильнодействующие ядовитые вещества (далее - СДЯВ) химические соединения, обладающие высокой токсичностью и способные при определенных условиях (в основном при авариях на химически опасных объектах) вызывать массовые отравления людей и животных, а также заражать окружающую среду ГОСТ 22.9.05-97 Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Комплексы средств индивидуальной защиты спасателей. Общие технические требования.

Специально оборудованный полигон - участок местности, специально оборудованный и эксплуатируемый в соответствии с установленными техническими и экологическими требованиями для организации временного хранения и последующей утилизации специального имущества гражданской обороны.

нығыздағыштар бір контейнерге (жәшікке) салынады, көзілдіріктің металл жиектері, қақпақ қорапшалармен бірге, пластмасс бұйымдар және әйнектер бөлек контейнерге (жәшікке) салынады, олар толғаннан кейін осы мақсатқа арналып бөлінген үй-жайға (төбесі жабық алаңға) қоймаланады.

32. Сүзгіш-сіңіргіш қорапшалардан резеңке тығындар мен нығыздағыштар алынады және беттік бөлікпен бірге контейнерге (жәшікке) салынады. Сүзгіш-сіңіргіш қорапшалар түбінің ішкі жиегі бойынша арнайы құрылғымен кесіледі. Қорапшадан АҚС шығарылып, қорапша түбінен бөлініп алынады да полиэтилен қапшыққа салынады. Қорапшаның бүгілген орталық бөлігі бойымен екінші кесік жасалады және қорғаныш торша шығарылып алынады. Белсенділендірілген көмір, ұқыппен, шандатпай, жеке полиэтилен қапшыққа салынады. Қорапшаның үстіңгі бөлігінен көмір сүзгі бөлініп алынады, ол қаркастан алынып АҚС пен бірге полиэтилен қапшыққа салынады. Қорапша-лардың барлық алюминий бөлшектері-корпус, торша және көмір сүзгінің қаркасы жеке контейнерге (жәшікке) салынады.

33. АҚС пен белсенділендірілген көмірді қаптамалауға арналған полиэтилен қапшықтар қалыңдығы 200 микрон кем емес полиэтиленнен дайындалады. Толғаннан кейін қапшықтар герметикаланып жапсырылады және арнайы жабықталған үй-жайға қоймаланады.

34. Газқағарпарды бөлшектеу кезінде босаған қаптама қағаз бен картон, газқағар сөмкелері, әйнек, металл, пластмасса және алюминий, аталған материалдарды қайта өңдеуде, өндірігіте пайдаланатын кәсіпорындарға өткізіледі.

35. Газқағарлардың бет бөліктерінің және резеңкеден жасалған жинақтаушылардың резеңкесі полиэтилен қапшықтарға салынады, химиялық, радиациялық талдаудан және қойылған талаптарға сәйкестікке тексеруден өткеннен кейін тротуар мен еденге төсейтін тақтайшалар, шатыр жабу материалдарын және жол жабындарын өндіру кезінде байланыстырғыш құрамбөліктер ретінде ұсақталған резеңкені пайдаланатын кәсіпорындарға жіберіледі. Жеке қорғану құралдарын кәдеге жарату кезінде босаған резеңкені қайта өңдеу кәсіпорнына өткізу мүмкіндігі болмаған кезде 12500С жоғары температурада және ауа жетіспеушілігі жағдайында жоғары температуралық пиролиз әдісімен жойылады. Бұл температурада органикалық заттардың төмен молекулярлық қосылыстарға термикалық ыдырауы жүреді, одан әріде оларды химиялық өнеркәсіпте пайдалануға болады. Жоғары температуралық пиролиз процесі кезінде пеш отынын алуға болады. Ол екі немесе үш циклдық ректификациялық қондырғы

болғанда, мына құрамбөліктерге:

бензин;

дизель отыны;

шайыр мен майларға ыдырайды.

36. Рэзінкені жоюдың бұл әдісін қолданған кезде экологияға төнетін қауіпті барынша төмендету мақсатында қосымша жану камерасында жанғыш өнімдерді толық жағуды (термикалық тотықтандыруды) пайдалану немесе қалған жану өнімдерін ұстау үшін арнайы сүзгілер орнату қажет.

37. Азаматтарға арналған газқағарлардың сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшаларын кәдеге жарату кезінде босаған шихта реактивациялау үшін тыныс алу органдарын қорғайтын жеке қорғаныс құралдарын дайындаушы зауытқа жіберіледі. Пихтаны реактивациялау оны тыныс алу органдарын қорғайтын құралдарда қорғау қасиеттерін төмендетпей, бірнеше рет пайдалануға мүмкіндік береді, бұл оларды өндірудің өзіндік торғын айтарлықтай төмендетеді.

38. Химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдалану кезінде қорғау қасиеттерін жоғалтқан сүзгіш азаматтық газқағарлар арнайы тазалаудан (газсыздандыру, дезактивациялау, дезинфекциялау) өткеннен кейін, адамның өміріне, экологиялық ортаға зиян келтірмейтін етіп, саңылаусыз полиэтилен қаптамада кәдеге жаратуға жіберіледі.

39. Химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланылған газқағар салынған қаптамалар күзет және өрт сигнализациясымен жабдықталған арнайы үй-жайда қоймаланады.

40. Кәдеге жаратудың бірінші кезеңінде химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланылған газқағар салынған қаптамалар ашылып, зертхана қызметкерлері бұрын жүргізілген арнайы өндеудің толықтығын анықтайды және сүзгіш-сіңіргіш элементтері мен қосымша қорапшалар зақымданған затқа талдау жүргізеді.

41. Зертханалық талдау нәтижелері бойынша сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшалардың аэрозольға қарсы сүзгілері мен шихтаны қорапшаны бөлшектемей газсыздандыру жүргізіледі және қажетіне қарай газқағарлардың бет бөлігіне қосымша арнайы өндеу жүргізіледі.

42. Арнайы өндеу жүргізілгеннен және жүргізілген газсыздандырудың (дезинфекциялаудың) толықтығы анықталғаннан

вых, обычно не характерных для нее физических, химических, биологических факторов, приводящих к превышению в рассматриваемое время естественного средне многолетнего уровня концентраций перечисленных агентов в среде, и как следствие, к негативным воздействиям на людей и окружающую среду.

Захоронение отходов - размещение отходов в назначенном месте для хранения в течение неограниченного срока, исключающее опасное воздействие захороненных отходов на незащищенных людей и окружающую природную среду.

Имущество текущего довольствия - средства защиты находящиеся в повседневной эксплуатации.

Канцероген - химическое вещество или физическое излучение воздействие на организм человека или животного, повышающее вероятность возникновения злокачественных новообразований (опухолей).

Компонент - составная часть, элемент чего-либо.

Ксенобиотики - чужеродные для живых организмов веществ (пестициды, токсины, другие поллютанты), способные вызвать нарушение биологических процессов.

Лабораторные испытания - проведение комплекса мероприятий по испытаниям образцов средств защиты в условиях моделирования радиационного или химического заражения с целью установления соответствия защитных характеристик данного имущества техническим требованиям (техническим условиям), продления сроков его хранения или перевода в низшую категорию по результатам испытаний.

Неснижаемые запасы - имущество, накапливаемое в учреждениях организациях и на предприятиях для нужд гражданской обороны в строго определенном объеме и номенклатуре.

Нейтрализация отходов - физическая, химическая или биологическая обработка отходов с целью снижения или полного устранения их вредного воздействия на окружающую среду.

Обезвреживание отходов - обработка отходов, имеющая целью исключение их опасности или снижение ее уровня до допустимого значения.

Окисляющие отходы - отходы, содержащие химические вещества, не горючие сами по себе, но за счет выделения кислорода способные вызвать воспламенение других материалов.

Опасное химическое вещество (далее - ОХВ) - химическое вещество, прямое или опосредованное воздействие которого на человека может вызвать острые и хронические заболевания или их гибель. Термин «опасное химическое вещество» введен: ГОСТ 22.0.05-97 Без-

ным требованиям. Истечение гарантийного срока хранения не является основанием для перевода образца в низшую категорию или для списания. Основанием для продления срока хранения средств защиты или перевода в низшую категорию после истечения гарантийного срока хранения является заключение о результатах лабораторных испытаний.

Гарантийный срок годности - установленный заводом-изготовителем календарный срок, ограничивающий использование образца по назначению. После истечения этого срока образцы списываются, переводятся в категорию учебных или утилизируются в соответствии с указаниями инструкции по их эксплуатации без проведения лабораторных испытаний.

Гидроксид натрия (каустическая сода, каустик, едкий натр, едкая щёлочь) едкое коррозионно-активное вещество. Относится к веществам второго класса опасности. При попадании на кожу, слизистые оболочки и в глаза образуется серьезные химические ожоги. Попадание в глаза вызывает необратимые изменения зрительного нерва (атрофию). При работе с гидроксидом натрия используется средства индивидуальной защиты.

Резиновые перчатки или перчатки с прорезиненной поверхностью для защиты в.) рук, химически-стойкая одежда пропитанная винилом или прорезиненные костюмы для защиты тела, химические брызгозащитные очки для защиты глаз. В гражданской обороне гидроксид натрия используется для дегазации и нейтрализации отравляющих веществ, в том числе зарина. В изолирующих дыхательных аппаратах, для очистки выдыхаемого воздуха от углекислого газа.

Дегазация - один из видов обеззараживания, представляющий собой уничтожение (нейтрализацию) отравляющих веществ (боевых отравляющих веществ) и опасных химических веществ или удаление их с зараженной поверхности, местности, сооружений, одежды и т.д. в целях снижения зараженности до допустимой нормы или полного исчезновения.

Загрязнитель - любой агент, имеющий природное или техногенное происхождение (физический агент, химическое вещество и биологический вид), попадающий в окружающую среду или возникающий в ней в количествах, выходящих за рамки обычных предельных естественных колебаний или среднего дощосрочного природного фона, и негативно влияющий на качество окружающей природной среды и здоровье человека.

Загрязнение - привнесение в среду или возникновение в ней но-

выйн азаматтарға арналған сүзгіш газқағарлар осы Әдістемелік ұсынымдардың 33-38 тармақтарына сәйкес кәдеге жаратылады.

43. Химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланылған азаматтарға арналған газқағарлардың аэрозольға қарсы сүзгілері ҚЗ, РЗ, БЖ және басқа да қауіпті заттарды жинақтап, ұстап тұрады. Көмген кезде олар топырақты, атмосфераны және гидросфераны төртіншіден екінші дәрежеліге дейін қауіп төндіретін қауіпті химиялық заттардың қоспасымен, радиоактивті заттармен және БЖ ұлайтын болады. Аэрозольға қарсы сүзгілерді ашық әдіспен өртеген жағдайда бұл заттар жану өнімдерімен бірге атмосфераға бөлінетін болады.

44. Радиациялық ластану (зақымдану) аймақтарында жинақталған радиоактивті заттар ұсталатын сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшалар бөлшектенбейді. Олар саңылаусыз полиэтилен қаптамада Қазақстан Республикасының заңнамасы белгіленген тәртіпте радиоактивті қалдықтар полигонына көмуге тапсырылады.

45. Химиялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланылған газқағарлардың аэрозольға қарсы сүзгілері жоғары температурасы пеште кемінде 14000С температурада өртеу әдісімен жоюға жатады. АҚС өртеуге арналған пеш осы мақсат үшін арнайы жабдықталған, тұрғын үй қорынан кемінде 500 м қашықтықта орналасқан алаңдарда орнатылады. АҚС өртеніп біткеннен кейін оның күлі кемінде 50 см терендікке көмуге жатады.

46. Азаматтарға арналған газқағарлардың сүзгіш-сіңіргіш және қосымша қорапшаларын кәдеге жарату кезінде босаған шихта регенерациялау және азаматтық қорғаныстың қорғану құралдарын өндіруде одан әрі пайдалану үшін дайындаушы зауытқа жіберіледі немесе аэрозольға қарсы сүзгілерді жою әдісімен жойылады.

5. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондарын кәдеге жарату

47. Оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондары тысының негізгі қағидаты адамдар тыныс алғанда шығаратын ылғалды және көмірқышқыл газын сіңірген арнайы химиялық сіңіргіштің оттегі бөліп шығаруында. Тыныс алғанда шығарылатын ауаны көмірқышқыл газынан тазарту үшін химиялық сіңіргіштік құрамына қауіпсіздік дәрежесі бойынша екінші сыныпты заттарға жататын натрий гидроксиді және басқа да химиялық қауіпті заттар кіреді.

48. Жұмыс мерзімін өткерген және есептен шығарылған регенеративті патрондар жойылуға жатады. Бір мезгілде 20-дан аспайтын оқшаулағыш газқағарлардың регенеративті патрондарын сақтаған кезде, оларды сақтау (пайдалану) орындарында олардың құрамындағы заттарды суда (ерітіндіде) ыдырату жолымен кәдеге жаратуға рұқсат етіледі.

49. Регенеративті патроннан оттегі бұрқырап бөлініп жатқанда кәдеге жаратуға арналған алаңда ашық от қоюға және шылым шегуге тиым салынады.

50. Регенеративті патрондардағы заттардың ыдырауы кезінде бөлінетін оттегі көпіршіктерінің бөлінуінің тоқтауы олардың ерігені туралы куәландырады. Ішінде заттар ыдыраған су ағынды суларға немесе тұрмыстық қалдықтар тастауға рұқсат етілген су айдындарына төгіледі.

6. Қауіпсіздік шаралары

51. Қорғану құралдарын кәдеге жарату жұмысына 18 жастан асқан, белгіленген тәртіпте медициналық куәландырудан өткен және денсаулығында қарсы көрсетілімі жоқ және МЕМСТ 12.0.004-90 «Еңбек қауіпсіздігі стандарттарының жүйесі. Еңбек қауіпсіздігіне оқытуды ұйымдастыру. Жалпы ережелер» талаптарына сәйкес тиісті еңбек қауіпсіздігі оқуынан, осы Әдістемелік ұсынымдар бойынша, сондай-ақ алғашқы көмек көрсету нұсқаулығынан өткен тұлғаларды жіберу ұсынылады.

52. Материалмен және ықтимал шаң бөлінетін орындарда жұмыс жүргізетін өндірістік және зертханалық үй-жайларды жұмыс аймағында белгіленген ауа сипатын қамтамасыз ететін ауа жіберу-сору желдеткішімен жабдықтау керек. Материалдарды өндеуден бөлінген шаң араласқан ауа атмосфераға лақтырылмастан бұрын МЕМСТ 17.2.3.02-78 «Өнеркәсіптік кәсіпорындар шығаратын зиянды заттардың рұқсат етілген мөлшерін белгілеу ережелері» бойынша есептелген нормаларға дейін құрғақ немесе сулы әдіспен тазартылады.

53. Қорғану құралдарын бөлшектейтін өндірістік үй-жайларда күн сайын дымқыл тазалау жүргізіледі.

54. Қорғану құралдарын кәдеге жарату жұмысымен айналысатын персоналдың тыныс алу органдарын қорғау үшін респираторлар қолданылады. Көздерін қорғау үшін қорғаныш көзілдіріктер пайдаланылады. Қорғану құралдарын кәдеге жаратуды тікелей жүргізетін персонал МЕМСТ 12.4.103-83 «Арнайы қорғаныш киімі, аяқтар мен

центрациях (токсодозах). АХОВ охватывают только группу веществ, которая может представлять опасность в аварийных ситуациях. По возможному пути проникновения в организм человека АХОВ подразделяются на вещества:

ингаляционного действия (далее - ИД) - при поступлении через органы дыхания;

перорального действия (далее - ПД) - при поступлении через рот;

кожно-резорбтивного действия (далее - КРД) - при воздействии через неповрежденную кожу.

Термин «аварийно химически опасное вещество» введен ГОСТ Р 22.9.05-95 с учетом современной международной терминологии.

Активные угли - пористые углеродные тела, создающие при контакте с газообразной или жидкой средой значительную площадь поверхности для протекания сорбционного процесса.

Безопасность при утилизации отходов - отсутствие условий, которые могут причинить вред или вызвать смерть персонала, повреждение или потерю оборудования или другой собственности в процессе ликвидации отходов.

Биологические аэрозоли - аэродинамическая система, в которой твердая или жидкая дисперсная фаза содержит биологически активные субстраты в виде микроорганизмов (бактерий, риккетсий, вирусов, патогенных грибов) или их токсинов.

Биологические (бактериальные) средства поражения (далее - БС) – общее название болезнетворных микроорганизмов (туляремия, сибирская язва, чума, энцефаломиелит, возбудители оспы, сыпного тифа, сапа и т.п.) и продуктов их жизнедеятельности, предназначенных для массового поражения живой силы противника, населения, сельскохозяйственных животных, посевов сельскохозяйственных культур, порчи некоторых видов военных материалов и снаряжения.

Вторичные ресурсы - материальные накопления сырья, веществ, материалов и продукции, образованные во всех видах производства и потребления, которые не могут быть использованы по прямому назначению, но потенциально пригодные для повторного использования для получения сырья, изделий и или энергии.

Выбраковка - признание средств защиты непригодными для использования по прямому назначению из-за брака, изъянов и поврежденный выявленных по внешнему виду.

Гарантийный срок хранения - продолжительность хранения средств защиты в состоянии поставки, в течение которого завод-изготовитель гарантирует соответствие качества продукции установлен-

компоненты, представляющие опасность для человека и окружающей среды, дальнейшая переработка которых для вторичного использования опасна, невозможна или экономически нецелесообразна, уничтожаются по установленным методикам или захораниваются на специализированных полигонах опасных отходов.

5. Средства защиты, потерявшие защитные характеристики в процессе длительного хранения направляются для утилизации в уполномоченные организации (предприятия) в заводской упаковке. Средства защиты, потерявшие защитные характеристики при использовании по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического (бактериологического) загрязнения (заражения) после специальной обработки (дегазации, дезактивации, дезинфекции) на пунктах санитарной обработки направляются на утилизацию в герметичной полиэтиленовой упаковке.

6. Работы по утилизации средств защиты проводятся с соблюдением установленных мер безопасности Экологического кодекса Республики Казахстан, требований межгосударственных стандартов ГОСТ 30772-2001 «Ресурсосбережение. Обращение с отходами. Термины и определения», ГОСТ Ц 30773-2001 «Ресурсосбережение. Обращение с отходами. Этапы технологического цикла. Основные положения» и других нормативных документов в области ресурсосбережения и охраны окружающей среды.

7. Сроки рекомендуемых контрольно-технических осмотров и лабораторных испытаний, количество отбираемых на испытания и осмотры образцов, порядок списания рекомендованные предельные сроки хранения средств защиты и утилизация средств индивидуальной защиты определены в приказе Министра по чрезвычайным ситуациям Республшки Казахстан от 2 июня 2014 года № 267 «Об утверждении Правил хранения, учета, описания и утилизации имущества гражданской обороны» (зарегистрирован в МЮ РК 12 июня 2014 года № 9505).

2. Термины и определения

8. В настоящей Методике используются следующие термины и понятия:

Аварийно химически опасное вещество (далее - АХОВ) – опасное химическое вещество, применяемое в промышленности и сельском хозяйстве, при аварийном выбросе (розливе) которого может произойти заражение окружающей среды в поражающих живой организм кон-

колдарды қорғайтын жеке қорғаныс құралдары. Сыныптама» бойынша арнайы киіммен және аяқтар мен қолдарды қорғау құралдарымен қамтамасыз етіледі.

55.Кәдеге жарату жұмысымен тікелей айналысатын барлық қызметкерлер арнайы киім мен жеке қорғану құралдарын алу кезінде осы құралдарды пайдалану тәртібі туралы және оларды күтіп ұстау ережелері туралы нұсқаулар алады.

56.Полигондағы барлық тиеу-түсіру жұмыстары белгіленген қауіпсіздік талаптарын, МЕМСТ 12.3.009 - 76 «Тиеу-түсіру жұмыстары. Жалпы қауіпсіздік талаптары» және басқа да нормативтік құжаттардың талаптарын сақтай отырып орындалады.

57. Мыналар:

олардың лауазымды міндеттеріне сәйкес технологиялық процестің, еңбек қауіпсіздігінің талаптары, жабдықтарды орнату және оны қауіпсіз пайдалану, өрт қауіпсіздігі және өндірістік санитария ерекшеліктері бойынша жұмыстарды қауіпсіз жүргізуге жауапты инженерлік-техникалық қызметкерлердің білімін тексеруді жыл сайын жүргізу;

индикаторлық түтікшелерді кәдеге жарату жұмыстарымен айналысатын қызметкерлерді жыл сайын мерзімді медициналық тексеріп қараудан өткізіп отыру ұсынылады.

58. Химиялық, радиациялық және биологиялық (бактериологиялық) ластау (зақымдау) аймақтарында тікелей мақсаты бойынша пайдаланған кезде қорғаныс сипаттамасын жоғалтқан азаматтың газқағарларды кәдеге жарату жөніндегі жұмыстың барлығын кәдеге жаратуға уәкілетті кәсіпорын (ұйым) зертханасының даярланған мамандарының ғана жүргізуі ұсынылады. Барлық жұмыс қауіпсіздік шаралары сақтала отырып орындалады.

**МИНИСТЕРСТВО ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**РЕСПУБЛИКАНСКИЙ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЦЕНТР ГРАЖДАНСКОЙ ЗАЩИТЫ**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО УТИЛИЗАЦИИ СРЕДСТВ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ
ЗАЩИТЫ ОРГАНОВ ДЫХАНИЯ И КОЖИ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ**

г. Алматы - 2015 г.

Приложение 3
к приказу Председателя Комитета
по чрезвычайным ситуациям
Министерства внутренних дел
Республики Казахстан
от «30» мая 2015 года
137

**Методические рекомендации
по утилизации средств индивидуальной защиты органов
дыхания и кожи гражданской обороны**

1. Общие положения

1. Настоящие Методические рекомендации по утилизации средств индивидуальной защиты органов дыхания и кожи гражданской обороны (далее Методические рекомендации) определяет порядок оценки качества, выбраковки и утилизации индивидуальных средств защиты органов дыхания и кожи, потерявших защитные характеристики в процессе хранения или использования по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического (бактериологического) загрязнения (заражения).

2. К средствам индивидуальной защиты органов дыхания и кожи гражданской обороны относятся гражданские и детские фильтрующие противогазы, дополнительные патроны фильтрующих противогазов, камеры защитные детские, средства индивидуальной защиты кожи, изолирующие противогазы, фильтрующие и изолирующие респираторы предназначенные для защиты органов дыхания, зрения и кожи от боевых отравляющих веществ (далее - ОВ), радиоактивной пыли (далее - РБ) и биологические средства поражения (далее - БС).

3. Утилизация средств защиты, потерявших защитные характеристики в процессе длительного хранения или использования по прямому назначению в зонах химического, радиационного и биологического (бактериологического) загрязнения (заражения) производится с целью дальнейшего использования (переработки) высвобождаемых при их демонтаже компонентов и ресурсов, недопущения или сведения к минимуму загрязнения окружающей среды и исключения возможности использования данных средств защиты по прямому назначению.

4. Высвобождаемые при утилизации средств защиты вещества и